

Πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ

Σύνοψη

Το άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγγυάται σε όλα τα πρόσωπα που ζουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν. Απαιτεί η επεξεργασία αυτών των δεδομένων να γίνεται νομίμως για καθορισμένους σκοπούς. Εξασφαλίζει το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους. Ορίζει ότι μια ανεξάρτητη αρχή πρέπει να ρυθμίζει τον σεβασμό του εν λόγω δικαιώματος. Το άρθρο 47 εξασφαλίζει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να δικάσσει η υπόθεση δικαία, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας.

Οι παραβιάσεις της προστασίας των δεδομένων μπορεί να συμβούν και συμβαίνουν σχεδόν παντού: στη δουλειά, στο σουπερμάρκετ ή κατά το σερφάρισμα στο διαδίκτυο. Μπορούν να προκαλέσουν συναισθηματική οδύνη, προσβολή της υπόληψης και ζημία στις σχέσεις ενός ατόμου.

Οι συνέπειες [της παραβίασης του ιατρικού απορρήτου] ήταν τρομερές. Όλοι οι άνθρωποι που εμπιστευόμουν απομακρύνθηκαν από κοντά μου –γονείς, πάροχος φροντίδας, γιατρός. Διακυβεύθηκε η απώλεια της αυτοδιάθεσής μου. Ολόκληρος ο κόσμος μου κατέρρευσε, και έμεινα μόνη δίχως χρήματα και υποστήριξη. (Θύμα παραβίασης της προστασίας των δεδομένων που δεν άσκησε προσφυγή, Γερμανία)

Όσοι έχουν βιώσει τέτοιου είδους παραβιάσεις έχουν δικαίωμα στην άσκηση προσφυγής. Μπορούν να απευθυνθούν στην εθνική αρχή προστασίας δεδομένων της χώρας τους ή σε άλλους διαθέσιμους φορείς προκειμένου να υποβάλουν καταγγελία ή να ζητήσουν έννομη προστασία. Πολλοί ασκούν προσφυγή ώστε να αποφευχθεί η πρόκληση παρόμοιας βλάβης σε άλλους ή να αναγνωριστεί το γεγονός ότι τα δικαιώματά τους έχουν παραβιαστεί. Μπορεί, ωστόσο, να αποθαρρύνονται να υποβάλλουν καταγγελία επειδή φοβούνται ότι οι δικαστικές διαδικασίες θα είναι

υπερβολικά μακροχρόνιες, πολύπλοκες ή δαπανηρές, ιδιαίτερα όταν απαιτείται νομική εκπροσώπηση. Μπορεί επίσης να μην κατορθώσουν να βρουν την εμπειρογνομosύνη ή τις συμβουλές που χρειάζονται.

Το παρόν ερευνητικό έργο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) παρέχει μια πανευρωπαϊκή συγκριτική ανάλυση των διαθέσιμων μέσων έννομης προστασίας για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των προσώπων στον τομέα της προστασίας των δεδομένων. Δίνει έμφαση στον συνδυασμό δύο θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: στο δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 8) και στο δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (άρθρο 47). Το δικαίωμα σε μια πραγματική προσφυγή συνιστά προαπαιτούμενο για την αποτελεσματική άσκηση και εφαρμογή όλων των άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των δεδομένων. Επομένως, είναι σημαντικό αυτά τα δύο θεμελιώδη δικαιώματα να εξετάζονται από κοινού.

Κατά τη γνώμη μου, η μόνη έννομη προστασία που θα μπορούσα να θεωρήσω ενθαρρυντική είναι να αναγνωριστεί το γεγονός ότι έχουν τηγίει ή να ληφθεί μια απόφαση στην οποία αναφέρεται ότι «αυτό που σας συνέβη δεν ήταν σωστό, τα δικαιώματά σας έχουν παραβιαστεί». (Εκπρόσωπος οργάνωσης υποστήριξης θυμάτων, Ρουμανία)

Η έρευνα του FRA σε νομικό και κοινωνικό επίπεδο εξετάζει τη χρήση και την εφαρμογή των μέσων έννομης προστασίας με σκοπό την προστασία των δεδομένων, καθώς και τους φραγμούς στην άσκηση πραγματικής προσφυγής σε περίπτωση παραβίασης προστασίας των δεδομένων. Με βάση τις ερευνητικές ενδείξεις του, ο FRA προσδιορίζει τους σκοπούς και προτείνει τον τρόπο εξάλειψής τους, προκειμένου να συμβάλει στην εν εξελίξει διαδικασία μεταρρύθμισης του καθεστώτος προστασίας των δεδομένων στην ΕΕ.

Η παρούσα σύνοψη παρουσιάζει τα κυριότερα ερευνητικά συμπεράσματα του FRA. Το πλήρες κείμενο των συμπερασμάτων φέρει τον τίτλο «Πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας στον τομέα

της προστασίας των δεδομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ» (*Access to data protection remedies in EU Member States*).

Νομικό πλαίσιο

Η οδηγία της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ήτοι η οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, εγγυάται

τη διαθεσιμότητα των μέσων έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ απαιτώντας από κάθε κράτος μέλος να θεσπίσει μια ανεξάρτητη αρχή ελέγχου.

Ωθούμενη από την επιθυμία για μια πιο αποτελεσματική άσκηση του θεμελιώδους δικαιώματος

Περιγραφή και κατηγορίες ερωτηθέντων

Όλα τα αποσπάσματα που περιλαμβάνει η σύνοψη προέρχονται από την πλήρη έκθεση που δημοσίευσε ο Οργανισμός με τίτλο «Πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ» (*Access to data protection remedies in EU Member States*). Για λόγους ευχερέστερης ανάγνωσης, ο FRA τροποποίησε τις κατηγορίες των ατόμων που έχουν κάνει τις σχετικές δηλώσεις. Στη σύνοψη η πηγή μιας δήλωσης αναφέρεται ως «θύμα παραβίασης της προστασίας των

δεδομένων που δεν άσκησε προσφυγή», ενώ στην πλήρη έκθεση αυτό το άτομο εμφανίζεται ως «μη καταγγέλλοντες». Ομοίως, τα θύματα που άσκησαν προσφυγή αναφέρονται στην πλήρη έκθεση ως «καταγγέλλοντες». Επίσης, στην έρευνα του FRA συμμετείχαν άτομα που εργάζονται σε οργανώσεις υποστήριξης θυμάτων παραβίασης της προστασίας των δεδομένων, μεταξύ άλλων ομάδες όπως οργανώσεις εργαζομένων, συνδικαλιστικές ενώσεις ή οργανώσεις καταγγελλόντων. Η σύνοψη προσδιορίζει τους ρόλους τους· στην πλήρη έκθεση αυτοί αναφέρονται ως «ενδιάμεσοι φορείς». Οι «δικηγόροι» και οι «δικαστές» αναφέρονται ως έχουν τόσο στη σύνοψη όσο και στην πλήρη έκθεση.

Πίνακας: Αριθμός ερωτηθέντων και συμμετεχόντων στις συζητήσεις των ομάδων εστίασης

	Αριθμός ερωτηθέντων			Αριθμός συμμετεχόντων σε ομάδες εστίασης ή συνεντεύξεις		
	Καταγγέλλοντες	Μη καταγγέλλοντες	Δικαστές/εισαγγελείς	Προσωπικό αρχής προστασίας δεδομένων	Ενδιάμεσοι φορείς	Δικηγόροι
<i>Ελάχιστος προβλεπόμενος</i>	30-40		6	6	6	6
Αυστρία	7	6	5	2	7	8
Βουλγαρία	16	14	8	6	2	3
Γαλλία	25	9	5	6	7	8
Γερμανία	20	6	5	6	5	4
Ελλάδα	16	15	4	7	7	5
Ηνωμένο Βασίλειο	28	2	6	10	9	4
Ισπανία	11	3	4	5	6	6
Ιταλία	2	9	6	7	7	7
Κάτω Χώρες	24	9	7	6	6	5
Λετονία	5	2	2	5	5	4
Ουγγαρία	13	19	6	9	6	5
Πολωνία	15	15	6	8	8	6
Πορτογαλία	7	7	6	2	3	4
Ρουμανία	4	2	3	0	6	3
Τσεχική Δημοκρατία	4	6	5	10	6	6
Φινλανδία	24	6	6	8	6	6
Σύνολο	351		84	97	96	84

στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση των κανόνων της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων το 2012. Η δέσμη μεταρρύθμισης περιλαμβάνει μια πρόταση για έναν γενικό κανονισμό προστασίας δεδομένων που αντικαθιστά την οδηγία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του 1995, και μια πρόταση για μια γενική οδηγία για την προστασία των δεδομένων που αντικαθιστά

την απόφαση πλαίσιο σχετικά με την προστασία των δεδομένων του 2008.

Στόχος της προταθείσας δέσμης μεταρρύθμισης είναι η προώθηση της ανεξαρτησίας των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων και η ενίσχυση των αρμοδιοτήτων αυτών των αρχών ως προς την αποκατάσταση των ζημιών σε περίπτωση παραβιάσεων.

Συλλογή και κάλυψη των στοιχείων

Για την εν λόγω έρευνα ο FRA εξέτασε το νομικό πλαίσιο στον τομέα της προστασίας των δεδομένων στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ, αναλύοντας νόμους και εσωτερικούς κανονισμούς προκειμένου να παρουσιάσει μια συγκριτική ανάλυση της νομικής κατάστασης που αφορά την προστασία των δεδομένων σε ολόκληρη την ΕΕ.

Από τον Απρίλιο έως τον Σεπτέμβριο 2012, το διεπιστημονικό ερευνητικό δίκτυο του Οργανισμού (Frapnet) πραγματοποίησε ποιοτική επιτόπια έρευνα σε 16 κράτη μέλη της ΕΕ: Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λετονία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Τσεχική Δημοκρατία και Φινλανδία. Περισσότερα από 700 άτομα

από έξι ομάδες στόχους ερωτήθηκαν στο πλαίσιο συνεντεύξεων ή έλαβαν μέρος σε ομάδες εστίασης. Οι έξι ομάδες στόχοι ήταν: οι καταγγέλλοντες ή τα θύματα παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων που άσκησαν προσφυγή· οι μη καταγγέλλοντες, δηλαδή τα φερόμενα ως θύματα παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων που αποφάσισαν να μην ασκήσουν προσφυγή· οι δικαστές· το προσωπικό των αρχών προστασίας δεδομένων· οι ενδιαμέσοι φορείς, όπως για παράδειγμα τα μέλη του προσωπικού των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που παρέχουν στήριξη σε άτομα που έχουν πέσει θύματα παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων, καθώς και οι δικηγόροι.

Κύρια ευρήματα και τεκμηριωμένες συμβουλές

Βάσει των ευρημάτων του, ο FRA διακρίνει συγκεκριμένες δυνατότητες για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη και τους μηχανισμούς που εμπλέκονται στην εφαρμογή των μέσων έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων με στόχο τη βελτίωση της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των μέσων έννομης προστασίας για τα θύματα σχετικών παραβιάσεων στην ΕΕ. Υπό το πρίσμα αυτό, ο FRA προτείνει ορισμένα μέτρα για την υποστήριξη των θεσμικών οργάνων της ΕΕ και των εθνικών φορέων χάραξης πολιτικής όσον αφορά την εκπόνηση και την υλοποίηση μέτρων που αποσκοπούν στην κατοχύρωση της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και στην απαίτηση έννομης προστασίας σε περίπτωση παραβίασης.

Επίγνωση των δικαιωμάτων: ευαισθητοποίηση

Η ευρύτερη ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το δικαίωμα της προστασίας των δεδομένων, τη φύση των παραβιάσεων του εν λόγω δικαιώματος, τους μηχανισμούς έννομης προστασίας και τους τρόπους αξιοποίησής αυτών συμβάλλουν επίσης στην αποτελεσματικότητα των μέσων έννομης προστασίας. Το κοινό πρέπει να είναι σε θέση να αναγνωρίζει μια παραβίαση της προστασίας δεδομένων για να ζητήσει έννομη προστασία.

Η εν λόγω έρευνα του FRA διερεύνησε τα διαφορετικά είδη παραβιάσεων, τους αυτοργούς των παραβιάσεων και τον αντίκτυπο αυτών των παραβιάσεων στα θύματα. Επίσης, εξέτασε τα κίνητρα των θυμάτων που ζήτησαν έννομη προστασία.

Είδη παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων

Οι δραστηριότητες που βασίζονται στο διαδίκτυο, η απευθείας εμπορική προώθηση και η βιντεοεπιτήρηση με τη χρήση κρυφών τηλεοπτικών καμερών κλειστού κυκλώματος (CCTV) εμφανίζονται στην επιτόπια έρευνα ως οι πλέον συνήθεις πηγές παραβίασης της προστασίας των δεδομένων. Κυβερνητικοί φορείς, υπηρεσίες επιβολής του νόμου, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και ιδρύματα υγείας ευθύνονται συνήθως για αυτές τις παραβιάσεις.

Οι συνηθέστερες παραβιάσεις της προστασίας των δεδομένων που αναφέρθηκαν στο πλαίσιο της επιτόπιας έρευνας αφορούν τις δραστηριότητες που βασίζονται στο διαδίκτυο. Αυτές περιλαμβάνουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τις ηλεκτρονικές αγορές, τη διαρροή προσωπικών δεδομένων από ηλεκτρονικά καταστήματα, τη δικτυοπαραβίαση λογαριασμών ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και βάσεων δεδομένων, την υποκλοπή ταυτότητας, τις παραβιάσεις της ασφάλειας, και την αθέμιτη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από παγκόσμιες διαδικτυακές εταιρείες. Οι δραστηριότητες που βασίζονται στο διαδίκτυο εμφανίζονται σαφώς ως ένα πεδίο υψηλού κινδύνου από την άποψη της προστασίας των δεδομένων.

Ένα άλλο διαδεδομένο είδος παραβίασης της προστασίας των δεδομένων είναι η απευθείας εμπορική προώθηση και οι εμπορικές έρευνες χωρίς τη συγκατάθεση του αποδέκτη, στο πλαίσιο των οποίων γίνεται αθέμιτη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είτε σε κινητά τηλέφωνα είτε μέσω ηλεκτρονικού ή συμβατικού ταχυδρομείου. Επιπλέον, σύμφωνα με την επιτόπια έρευνα, οι πάροχοι υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και οι εισπράκτορες χρεών είναι συνήθως υπεύθυνοι για τις εν λόγω παραβιάσεις. Οι ερωτηθέντες επισημαίνουν ακόμη παράτυπες πρακτικές όπως η πώληση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτα μέρη.

Οι ερωτηθέντες συχνά αναφέρουν την κρυφή βιντεοεπιτήρηση στον χώρο εργασίας, σε δημόσιους χώρους ή στα σουπερμάρκετ. Αρκετοί απαντώντες από διαφορετικές χώρες δηλώνουν ότι έχουν αντιμετωπίσει περιστατικά κρυφής παρακολούθησης που διενεργείται από δημόσιες αρχές με ειδική τεχνολογία ή με κρυφά εγκατεστημένες τηλεοπτικές κάμερες κλειστού κυκλώματος. Ορισμένες αρχές προστασίας δεδομένων, για παράδειγμα στο Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν εκπονήσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη χρήση των τηλεοπτικών καμερών κλειστού κυκλώματος.

Ως προς τις σχέσεις εργοδότη-εργαζομένου, οι απαντώντες αναφέρουν επίσης άλλες φερόμενες παραβιάσεις της προστασίας των δεδομένων, μεταξύ άλλων: η συλλογή των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, η πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα αποθηκευμένα στους υπολογιστές των εργοδοτών, η χρήση σημάτων αναγνώρισης και παγκόσμιων συστημάτων προσδιορισμού θέσης, η μη αμερόληπτη χρησιμοποίηση ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται μέσω ερευνών ή ελέγχων, και η δημοσιοποίηση δεδομένων των εργαζομένων από τους εργοδότες.

Η επιτόπια έρευνα διαπιστώνει επίσης ότι οι παραβιάσεις οικονομικού χαρακτήρα είναι αρκετά συχνές, μεταξύ άλλων η παραβίαση τραπεζικών λογαριασμών ή η καταχρηστική πρόσβαση σε δεδομένα πιστωτικών καρτών. Ωστόσο, σύμφωνα με την έρευνα, λίγοι μόνο καταγγέλλοντες δηλώνουν ότι έχουν υποστεί οικονομική ζημία από την παραβίαση. Σε πολλές από τις εν λόγω περιπτώσεις, οι απαντώντες περιγράφουν ως μικρά τα εμπλεκόμενα ποσά, τα οποία αφορούν τηλεφωνικές κλήσεις, ταχυδρομικά τέλη, και το κόστος πρόσβασης και τροποποίησης των εγγραφών.

Επιπτώσεις στα θύματα

Οι απαντώντες περιγράφουν ως ψυχολογική και κοινωνική τη φύση της βλάβης που υφίστανται από τις παραβιάσεις της προστασίας των δεδομένων, όπως συναισθηματική οδύνη ή προσβολή της υπόληψης. Επίσης, οι συμμετέχοντες αναφέρουν, αν και λιγότερο συχνά, την οικονομική ζημία.

Όσοι έχουν πέσει θύματα παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων ζητούν έννομη προστασία για πολλούς λόγους, όπως η διόρθωση ή η διαγραφή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή η επιβολή κυρώσεων στους αυτουργούς. Οι απαντώντες δηλώνουν ότι στόχος τους είναι αφενός να προστατεύσουν άλλα άτομα, αποτρέποντας τις μελλοντικές παραβιάσεις, και αφετέρου να αναγνωριστεί το γεγονός ότι έχει λάβει χώρα μια παραβίαση.

Στην ερώτηση ποια βλάβη έχει προκαλέσει στους ίδιους η παραβίαση της προστασίας των δεδομένων, τόσο οι καταγγέλλοντες όσο και οι μη καταγγέλλοντες περιγράφουν συνήθως τη βλάβη με ψυχολογικούς ή κοινωνικούς όρους. Δίνουν έμφαση είτε στα συναισθηματά τους είτε στη βλάβη που υπέστησαν οι σχέσεις ή η φήμη τους. Αναφέρουν την ύπαρξη διαφόρων βαθμών συναισθηματικής οδύνης, δυσσαρέσκειας και ανασφάλειας, όπως το αίσθημα καταδίωξης ή ότι βρίσκονται υπό παρακολούθηση, ακόμη και ένα

αίσθημα ανημποριάς. Διαπιστώνουν ότι έχει θιγεί η επαγγελματική ή η προσωπική τους υπόληψη, και αναφέρουν την απώλεια εμπιστοσύνης και άλλες μορφές ηθικής βλάβης, σύμφωνα με τα ευρήματα της επιτόπιας έρευνας του FRA σε διάφορες χώρες, όπως Αυστρία, Βουλγαρία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λετονία, Ουγγαρία και Πολωνία. Ένας καταγγέλλων από την Ισπανία χαρακτηρίζει μια πτυχή αυτού του αισθήματος ως ανικανότητα απέναντι στην κατάχρηση εξουσίας.

Έφυγα [από τη δουλειά μου] κάτω από πολύ οδυνηρές συνθήκες. [...] Η καρδιά μου πονούσε [...] και δεν μπορούσα να υπερασπιστώ τον εαυτό μου επειδή δεν γνώριζα αν πράγματι υπήρχαν αυτές οι κατηγορίες.
(Θύμα παραβίασης της προστασίας των δεδομένων που άσκησε προσφυγή, Ελλάδα)

Οι ερωτηθέντες σε Ιταλία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ρουμανία και Τσεχική Δημοκρατία αναφέρουν βλάβες από τις παραβιάσεις στον χώρο εργασίας, και πιο συγκεκριμένα αιθαρτικές διαδικασίες, αναστολή και/ή λύση των σχέσεων εργασίας ή κίνδυνο απόλυσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι βλάβες αφορούν την οικονομική ζημία, όπως η απώλεια ευκαιριών απασχόλησης, η αδυναμία σύναψης δανείου, η αδυναμία πρόσβασης σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης ή σε παροχές

ιατρικής περίθαλψης, το υψηλό κόστος της νομικής εκπροσώπησης, ή η άμεση οικονομική ζημία, καθώς και οι αναμενόμενες χρηματοοικονομικές απώλειες λόγω αθέμιτης ανάληψης ευθυνών.

Ορισμένοι απαντώντες ζητούν έννομη προστασία προκειμένου να επιλύσουν κυρίως τα δικά τους προσωπικά προβλήματα. Ένα πολύ μεγαλύτερο ποσοστό έχει ως στόχο να αποτρέψει μελλοντικές παραβιάσεις σε βάρος τρίτων, να επιτύχει την αναγνώριση της παραβίασης, να βάλει τέλος στην παραβίαση ή να επιβληθούν κυρώσεις στον αυτουργό. Η χρηματική αποζημίωση δεν συνιστά μείζονα λόγο για την προσφυγή σε μέσα έννομης προστασίας. Συνήθως οι απαντώντες αναφέρουν τα εξής: «αποτροπή μελλοντικών παραβιάσεων των δικαιωμάτων», «ευαισθητοποίηση», «παύση της εσφαλμένης πρακτικής», «προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων», «παραδειγματισμός [για τις ενδιαφερόμενες αρχές]», «αναγνώριση της παραβίασης από μια αρμόδια αρχή» ή «επιβολή κυρώσεων στον αυτουργό».

Μολονότι οι απαντώντες υπογραμμίζουν την έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με το πρόβλημα των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων μεταξύ τόσο επαγγελματιών όσο και θυμάτων, διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ διαθέτουν επίσης προγράμματα ευαισθητοποίησης.

Η γνώμη του FRA

Τα θύματα δεν έχουν επίγνωση των παραβιάσεων της προστασίας δεδομένων και των διαθέσιμων μέσων έννομης προστασίας. Τα εν λόγω ευρήματα από την επιτόπια έρευνα του FRA επιβεβαιώνουν τα υφιστάμενα συμπεράσματα των ερευνών του.

Όπως διαπίστωνε η έκθεση του Οργανισμού που δημοσιεύθηκε το 2010 με τίτλο «Προστασία των δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση» (Data protection in the European Union), η ευαισθητοποίηση ως προς τη νομοθεσία περί προστασίας των δεδομένων είναι ένα σημαντικό καθήκον για τους αρμόδιους οργανισμούς, όπως οι εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων. Παρεμφερής έλλειψη ευαισθητοποίησης καταδείχθηκε στην έκθεση του Οργανισμού που δημοσιεύθηκε το έτος 2012 με τίτλο «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περιπτώσεις διακρίσεων» (Access to justice in cases of discrimination), καθώς και στη γνώμη του Οργανισμού που δημοσιεύθηκε το 2013 σχετικά με τις οδηγίες της ΕΕ περί ισότητας, σε σχέση με τη νομοθεσία της ΕΕ κατά των διακρίσεων. Από το κοινό μέχρι τους δικαστές, πρέπει να αναπτυχθούν μέτρα ευαισθητοποίησης. Η γνώση σχετικά με τις οργανώσεις υποστήριξης στις οποίες μπορούν να στραφούν οι καταγγέλλοντες κατά την υποβολή καταγγελιών στον τομέα της προστασίας των δεδομένων πρέπει να ενισχυθεί σημαντικά σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η ΕΕ μπορεί να προωθήσει και ενδεχομένως να υποστηρίξει οικονομικά τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης σε επίπεδο κρατών μελών. Προκειμένου να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση των νομικών που δραστηριοποιούνται σε εθνικό επίπεδο σχετικά με τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων, ο FRA, σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, εκπόνησαν ένα εγχειρίδιο για τη νομοθεσία της ΕΕ περί της προστασίας των δεδομένων.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν να εξετάσουν τη λήψη απαραίτητων μέτρων ώστε να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την ύπαρξη και τη λειτουργία των διαθέσιμων μηχανισμών υποβολής καταγγελιών, και ειδικότερα των αρχών προστασίας δεδομένων. Επιπλέον, οι αρχές προστασίας δεδομένων πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στη βελτίωση της δημόσιας εικόνας τους ως ανεξάρτητων θεματοφυλάκων του θεμελιώδους δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων, και πρέπει να ενισχύσουν τις δραστηριότητες ευαισθητοποίησής τους σχετικά με την προστασία των δεδομένων.

Προσφυγή σε μέσα έννομης προστασίας: ενίσχυση των αρχών προστασίας δεδομένων

Για όσους ζήτησαν έννομη προστασία για υποθέσεις παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων, οι αρχές προστασίας δεδομένων αναδείχθηκαν ως οι πλέον δημοφιλείς, και σε πολλές περιπτώσεις, ως η μοναδική κατάλληλη οδός για την άσκηση προσφυγής. Για να καλύψουν αυτή την ανάγκη, οι αρχές πρέπει να είναι σε θέση να παρέχουν στιβαρές και ολοκληρωμένες υπηρεσίες.

Η οδηγία περί προστασίας των δεδομένων του 1995 ορίζει τις αρμοδιότητες των αρχών προστασίας δεδομένων παρέχοντας στις εν λόγω αρχές αρμοδιότητες διεξαγωγής έρευνας και παρέμβασης για την πρόληψη των παραβιάσεων. Οι αρχές διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στην αποκατάσταση των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων, καθώς λειτουργούν συχνά ως το πρώτο σημείο επαφής για τα θύματα τέτοιων παραβιάσεων. Αυτός ο ρόλος αναγνωρίζεται συχνά από τα εθνικά δικαστήρια· στη Φινλανδία, για παράδειγμα, οι εισαγγελείς και τα δικαστήρια έχουν την υποχρέωση να δίνουν στην αρχή προστασίας δεδομένων την ευκαιρία να γίνεται δεκτή σε ακρόαση για υποθέσεις που αφορούν συμπεριφορά που αντίκειται στον φινλανδικό νόμο περί δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Ενίσχυση του ρόλου των αρχών προστασίας δεδομένων

Μερικές από τις κύριες αιτιάσεις των ενδιαμέσων φορέων, όσον αφορά τις εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων, εστιάζονται στην ελλιπή επικοινωνία καθώς και στην ανεπαρκή διαφάνεια και συμβολή στην ευαισθητοποίηση του κοινού. Επίσης, ορισμένοι αμφισβητούν την ανεξαρτησία των αρχών, κυρίως λόγω των πιθανών πολιτικών διορισμών.

Το ίδιο το προσωπικό των αρχών προστασίας δεδομένων θέτει το ζήτημα της εκτελεστότητας των αποφάσεων των αρχών, το οποίο συνδέεται με την περιορισμένη αρμοδιότητά τους να εξασφαλίζουν την εφαρμογή των αποφάσεων, περιλαμβανομένης της παράνομης επεξεργασίας δεδομένων από δημόσιες διοικήσεις. Η έλλειψη ανθρώπινων και χρηματοδοτικών πόρων παρακωλύει τη λειτουργικότητα των μέσων έννομης προστασίας και υπονομεύει την ποιότητα του έργου των αρχών, σύμφωνα με τους εκπροσώπους των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων.

Οι αρχές προστασίας δεδομένων μπορούν να εκδώσουν διαταγές για την επανόρθωση των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων ή να επιβάλλουν πρόστιμα, μολονότι οι αρμοδιότητές τους ως προς την αποκατάσταση των εν λόγω παραβιάσεων, και ο βαθμός στον οποίο χρησιμοποιούν αυτές τις αρμοδιότητες, παρουσιάζουν μεγάλη διακύμανση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Στις εν λόγω αρμοδιότητες συμπεριλαμβάνονται οι επίσημες προειδοποιήσεις, οι ειδικές οδηγίες, οι δικαστικές εντολές, η ανάκληση αδειών, τα πρόστιμα, άλλες χρηματικές ποινές ή η παραπομπή της υπόθεσης είτε στα αρμόδια δικαστήρια του κράτους μέλους είτε στον εισαγγελέα.

Μερικές φορές κάποιοι εκφράζουν παράπονα σχετικά με την προσφυγή ενώπιον του Διαμεσολαβητή, και αυτό συμβαίνει όταν δεν γνωρίζουν τον πραγματικό σκοπό και στόχο της εν λόγω διαδικασίας και ποια είναι τα όριά μας. Έπειτα δίνουμε, φυσικά, εξηγήσεις, λέγοντας «δεν μπορούμε να εμφανιστούμε εκεί, για παράδειγμα, και να κόψουμε ξαφνικά το καλώδιο της βιντεοκάμερας». Ναι, καμιά φορά υπάρχει παρανόηση της διαδικασίας, και του ότι ουσιαστικά πρέπει κανείς να πάει στο δικαστήριο. (Μέλος του προσωπικού της αρχής προστασίας δεδομένων, Αυστρία)

Οι δικαστικές αρχές στην πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ μπορούν να επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις υπό μορφή προστίμου ή φυλάκισης. Η διάρκεια της ποινής και το ύψος του προστίμου διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Για ορισμένους απαντώντες στο πλαίσιο της επιτόπιας έρευνας σε κοινωνικό επίπεδο, και πιο συγκεκριμένα για τους δικαστές στην Ελλάδα, η αυστηρότητα των κυρώσεων συμβάλλει στην αποτελεσματικότητα των δικαστικών διαδικασιών.

Παρότι οι αρχές προστασίας δεδομένων έχουν τυπικά στη διάθεσή τους πλήθος μέτρων για τις περιπτώσεις παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων, συνήθως επιβάλλουν πρόστιμα ή χρηματικές ποινές, όπως αναφέρθηκε στα 19 κράτη μέλη της ΕΕ. Η εθνική νομοθεσία συχνά ορίζει το ποσό του επιβαλλόμενου προστίμου, και πολλά κράτη μέλη της ΕΕ κάνουν διάκριση ανάμεσα στα φυσικά πρόσωπα ή άτομα και στα νομικά πρόσωπα ή εταιρείες. Τα πρόστιμα συχνά αυξάνονται προκειμένου να τιμωρούνται οι υπότροποι, ή σε περιπτώσεις στις οποίες έχουν διαπραχθεί πολλαπλές παραβιάσεις.

Τα κύρια βέλη της κριτικής δεν στρέφονται στην έλλειψη ανεξαρτησίας αλλά στην αναποτελεσματικότητα της προστασίας των δεδομένων. Όταν οι καταγγέλλοντες ζητούν ανεπιτυχώς έννομη προστασία λένε: «Ξέχνα την προστασία δεδομένων». Πρόκειται για την εικόνα ενός γίγαντα με πήλινα πόδια.

[...] Για τον λόγο αυτό, η εξουσία έκδοσης εντολών ήταν σημαντική για εμάς, αφού αυτό που έχει σημασία είναι η επίτευξη και η επιβολή κάποιων πραγμάτων και όχι αποκλειστικά η έκδοση προστίμων. (Μέλος προσωπικού αρχής προστασίας δεδομένων, Γερμανία)

Η υιοθέτηση του προτεινόμενου κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα κατοχύρωνε στην ευρωπαϊκή νομοθεσία την αρμοδιότητα αυτών των αρχών να επιβάλλουν διοικητικές κυρώσεις, ήτοι πρόστιμα και άλλες χρηματικές ποινές. Μολονότι οι περισσότερες αρχές προστασίας δεδομένων διαθέτουν ήδη αυτή την εξουσία, τα πορίσματα του FRA καταδεικνύουν ότι ο προτεινόμενος κανονισμός θα μπορούσε να αυξήσει σημαντικά το εύρος των μεγαλύτερων προστίμων, έως ένα μέγιστο ποσό 1 000 000 ευρώ ή το 2 % του ετήσιου συνολικού κύκλου εργασιών μιας επιχείρησης.

Προσφυγή σε μέσα έννομης προστασίας μέσω των αρχών προστασίας δεδομένων

Η πλειοψηφία των καταγγελλόντων στα 16 κράτη μέλη της ΕΕ που συμμετείχαν στην έρευνα επέλεξε να ζητήσει έννομη προστασία μέσω της εθνικής αρχής προστασίας δεδομένων. Αυτή άλλωστε είναι και η προτιμώμενη λύση για όσους σκέφθηκαν να ασκήσουν προσφυγή αλλά, για κάποιο λόγο, επέλεξαν τελικά να μην το πράξουν. Οι καταγγέλλοντες δηλώνουν ότι προτίμησαν την αρχή προστασίας δεδομένων έναντι άλλων επιλογών για πολλούς λόγους, όπως το χαμηλότερο κόστος, η μικρότερη διάρκεια των διαδικασιών, η μικρότερη διαδικαστική πολυπλοκότητα, η δυνατότητα των προσώπων να κινούν και να προωθούν τη διαδικασία χωρίς νομική εκπροσώπηση, οι παρεχόμενες συμβουλές, η ικανότητα των αρχών και, τέλος, η περιορισμένη διαθεσιμότητα άλλων διαδικασιών.

Οι ερωτηθέντες καταγγέλλοντες δίσταζαν να κινήσουν δικαστικές διαδικασίες κυρίως λόγω του υψηλότερου κόστους, της μεγαλύτερης διάρκειας των διαδικασιών και της αντιλαμβανόμενης ανάγκης για εκπροσώπηση ή αρωγή από δικηγόρο. Τα μέτρα ποινικού δικαίου παίζουν ρόλο σε ορισμένες περιπτώσεις, ωστόσο χρησιμοποιούνται σπανίως, με μερικές αξιοσημείωτες εξαιρέσεις, στα κράτη μέλη της ΕΕ που καλύπτει η έρευνα.

Εκείνη τη στιγμή, δεν σκεπτόμουν την αποκατάσταση ή την αποζημίωση. Ήμουν δυσαρεστημένος επειδή μια επιχείρηση που έχει τα στοιχεία σου θεωρεί ότι μπορεί να τα χρησιμοποιεί κατά βούληση. Ήθελα να σταματήσω αυτή την πρακτική. Ήθελα να διαγραφούν τα στοιχεία μου. (Θύμα παραβίασης της προστασίας δεδομένων που άσκησε προσφυγή, Λετονία)

Η επιλογή του μηχανισμού έννομης προστασίας βασίζεται στις διαθέσιμες πληροφορίες, οι οποίες συνήθως είναι ανεπαρκείς, και στις παρεχόμενες συμβουλές. Βάσει της ευαισθητοποίησης σχετικά με αυτά τα θέματα, τα άτομα που έχουν πέσει θύματα παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων διακρίνονται σε δύο ομάδες. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων δηλώνει ότι στερούνται σχετικής ενημέρωσης. Η δεύτερη ομάδα, μια μειοψηφία «καλά ενημερωμένων» ερωτηθέντων, δηλώνει ότι είναι επαρκώς ενημερωμένοι είτε λόγω του επαγγέλματός τους, αφού συνήθως ανήκουν στον νομικό κλάδο, είτε λόγω προηγούμενης εμπειρίας.

Η γνώμη του FRA

Οι αρχές προστασίας δεδομένων, δηλαδή οι κύριοι παράγοντες που προασπίζουν τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων, διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην επεξεργασία της συντριπτικής πλειονότητας των καταγγελιών σε θέματα προστασίας δεδομένων. Απαιτείται περαιτέρω δράση προκειμένου η πρόσβαση στις αρχές προστασίας δεδομένων να είναι αποτελεσματική στην πράξη.

Η ανεξαρτησία των αρχών προστασίας δεδομένων πρέπει να ενισχυθεί μέσω μιας μεταρρύθμισης της νομοθεσίας της ΕΕ. Οι αρχές προστασίας δεδομένων πρέπει να διαθέτουν ενισχυμένες εξουσίες και αρμοδιότητες, οι οποίες θα υποστηρίζονται από επαρκείς χρηματοδοτικούς και ανθρώπινους πόρους, μεταξύ άλλων διάφορους και ειδικευμένους επαγγελματίες, όπως οι ειδικοί στον τομέα της πληροφορικής και οι ειδικευμένοι δικηγόροι.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προτείνουν έναν κανονισμό για την προστασία των ατόμων όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Αυτός ο γενικός κανονισμός προστασίας δεδομένων επιδιώκει την εναρμόνιση της νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων και την ενίσχυση της ικανότητας των αρχών προστασίας δεδομένων όσον αφορά την αποκατάσταση των παραβιάσεων.

Η ενίσχυση της προστασίας των δεδομένων θα μπορούσε να περιλαμβάνει διασφαλίσεις για την αποτελεσματική επιβολή των αποφάσεων των αρχών και την εύλογη διάρκεια των διαδικασιών [βλ., επίσης, στο συγκεκριμένο πλαίσιο της μη διάκρισης την έκθεση που δημοσίευσε ο Οργανισμός το 2012 με τίτλο «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε περιπτώσεις διακρίσεων στην ΕΕ: Μέτρα για την περαιτέρω ισότητα» (Access to justice in cases of discrimination in the EU: steps to further equality)].

Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα γινόταν δυνατό οι αρχές προστασίας δεδομένων να παραμείνουν το προτιμώμενο σημείο πρόσβασης για τις παραβιάσεις προστασίας των δεδομένων, και παράλληλα να προβούν στον εξορθολογισμό των υφιστάμενων δυνατοτήτων έννομης προστασίας καθώς και στον περιορισμό του συνολικού κόστους, των καθυστερήσεων και των διατυπώσεων [βλ. την έκθεση που δημοσίευσε ο Οργανισμός το 2012 με τίτλο «Γνώμη του FRA για την προταθείσα δέσμη μεταρρύθμισης των κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων» (FRA Opinion on the proposed data protection reform package)].

Για την ενίσχυση του κύρους και της αξιοπιστίας τους, οι αρχές προστασίας δεδομένων πρέπει να παίζουν σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή του συστήματος προστασίας δεδομένων, έχοντας τη δυνατότητα είτε να επιβάλλουν κυρώσεις είτε να κινούν διαδικασίες που μπορεί να οδηγήσουν σε κυρώσεις [βλ., επίσης, την έκθεση που δημοσίευσε ο Οργανισμός του 2010 με τίτλο «Προστασία των δεδομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Ο ρόλος των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων» (Data protection in the European Union: the role of national data protection authorities)].

Αυτή η γνώμη συνάδει με τα ευρήματα στο πλαίσιο άλλων μη δικαστικών φορέων, μεταξύ άλλων οι αρμόδιοι για την ισότητα φορείς, όπως υπογραμμίζεται στη γνώμη που δημοσίευσε ο Οργανισμός το 2012 για τις οδηγίες της ΕΕ περί ισότητας (σ. 3):

Ο βαθμός στον οποίο οι διαδικασίες καταγγελιών ασκούν τον ρόλο τους όσον αφορά την αποκατάσταση της προκαλούμενης βλάβης και λειτουργούν ως ανασταλτικοί παράγοντες για τους αυτουργούς εξαρτάται από το αν τα όργανα επίλυσης διαφορών είναι ικανά να επιβάλλουν αποτελεσματικές, κατάλληλες και αποτρεπτικές κυρώσεις και να επιτρέπουν στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των αρμόδιων για την ισότητα φορέων, να ασκούν αγωγές ενώπιον των δικαστηρίων ή να διενεργούν έρευνες [...] μπορεί να διευκολύνει την εφαρμογή του νόμου.

Οι αρχές προστασίας δεδομένων ενθαρρύνονται να έχουν μεγαλύτερη διαφάνεια, να παρέχουν επαρκείς πληροφορίες και να διευκολύνουν την πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας στην πράξη. Επιπλέον, όπως υπογραμμίζεται στην έκθεση που δημοσίευσε ο Οργανισμός το 2012 σχετικά με τον ρόλο των εθνικών αρχών προστασίας δεδομένων στην ΕΕ, οι εθνικές αρχές προστασίας δεδομένων πρέπει να προωθούν τη στενότερη συνεργασία και συνέργεια με άλλους θεματοφύλακες θεμελιωδών δικαιωμάτων [...] στην αναδυόμενη αρχιτεκτονική θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ (σ. 8). Αυτά τα μέτρα θα βελτιώσουν την εικόνα των αρχών προστασίας δεδομένων, την αντίληψη περί αποτελεσματικότητας και ανεξαρτησίας τους, και την εμπιστοσύνη του κοινού.

Εμπλοκή των μέσων στήριξης: ενίσχυση του ρόλου των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εμφανίστηκαν στην επιτόπια έρευνα ως σημαντική πηγή πληροφοριών, συμβουλών, νομικής συνδρομής και νομικής εκπροσώπησης. Παρέχουν ένα πολύτιμο συμπλήρωμα στο νομικό πλαίσιο της προστασίας των δεδομένων. Επίσης, συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση και στη δημοσιοποίηση των ζητημάτων προστασίας δεδομένων και των πιθανών μέσων έννομης προστασίας. Ωστόσο, υπάρχουν ελάχιστες τέτοιες οργανώσεις, γεγονός που περιορίζει ουσιαστικά την πρόσβαση των ατόμων στα μέσα έννομης προστασίας.

Η επιτόπια έρευνα καταδεικνύει το υφιστάμενο έλλειμμα όσον αφορά τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που είναι ικανές να παρέχουν ολοκληρωμένες και ευρέως δημοσιοποιημένες υπηρεσίες, αναπτύσσοντας μια δημόσια εικόνα στον τομέα της προστασίας δεδομένων. Το γεγονός αυτό περιορίζει ουσιαστικά την πρόσβαση των ατόμων στα μέσα έννομης προστασίας.

Έτσι εμείς, μαζί με τους εταίρους μας, παρέχουμε συμβουλές σε διάφορους τομείς: νομικά θέματα, φορολογία, καλύτερες προτάσεις για αγορές, ενώ ακόμη και εμπιστευτικά, όταν μας λένε πως έχουν προβλήματα, προσπαθούμε να τους ενημερώνουμε για τα δικαιώματά τους και τα νομικά μέσα που μπορούν να χρησιμοποιούν για να επιλύουν αυτά τα προβλήματα. Μερικές φορές, ωστόσο, αναλαμβάνουμε δράση, ιδίως τώρα που υπάρχει η δυνατότητα άσκησης ομαδικής αγωγής σε περίπτωση που το ζήτημα μπορεί να ενδιαφέρει πολλά άτομα. (Εκπρόσωπος οργάνωσης υποστήριξης θυμάτων, Ιταλία)

Η επιτόπια έρευνα του FRA στα 16 κράτη μέλη της ΕΕ αντιμετώπισε δυσκολίες στον εντοπισμό δυνητικών ερωτώμενων που δραστηριοποιούνται ως εκπρόσωποι οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών ή ως ενδιαμέσοι φορείς. Στις περισσότερες χώρες, συνιστούσε πρόκληση η ανεύρεση εκπροσώπων από οργανώσεις που ασχολούνται συγκεκριμένα με θέματα προστασίας δεδομένων, παρέχουν στήριξη σε θύματα παραβιάσεων ή έχουν εκτεταμένη πείρα στον τομέα.

Οι ενδιαμέσοι φορείς που ερωτήθηκαν στο πλαίσιο της επιτόπιας έρευνας δηλώνουν ότι παρέχουν κυρίως συμβουλές και πληροφορίες σε πρόσωπα που έχουν πέσει θύματα παραβιάσεων της

προστασίας των δεδομένων, σχετικά με τα δικαιώματά τους και τα διαθέσιμα μέσα έννομης προστασίας, και επίσης ότι επικουρούν τα εν λόγω πρόσωπα στις καταγγελίες τους. Άλλες δραστηριότητες που αναφέρουν οι ερωτηθέντες είναι η εκπαίδευση, η έρευνα και η κατάρτιση. Ορισμένοι υπογραμμίζουν τις δράσεις ευαισθητοποίησης μέσω εκστρατειών ενημέρωσης, άρθρων και δημοσιευμάτων, καθώς και τις δράσεις παρακολούθησης και άσκησης πίεσης.

Βασική προτεραιότητα είναι η ενημέρωση, μέσω του περιοδικού, του ιστότοπου, των μέσων ενημέρωσης και των διαφόρων εκδόσεων. Παρέχουμε διευκρινίσεις για πληθώρα ζητημάτων, συμπεριλαμβανομένου του εν λόγω ζητήματος [προστασία δεδομένων]... Επίσης, παρέχουμε συμβουλές σε άτομα που αναζητούν συμβουλές και ενδιαφέρονται για την παροχή διευκρινίσεων σχετικά με τα δικαιώματα και τις διαδικασίες. Κατόπιν, αν χρειάζεται, παραπέμπουμε τις υποθέσεις στις αρμόδιες αρχές. [...] Και εν συνεχεία, παρέχουμε νομική και δικονομική εκπροσώπηση, σε περίπτωση που διαθέτουμε το πολύ σημαντικό δικαίωμα εκπροσώπησης των καταναλωτών. (Εκπρόσωπος οργάνωσης υποστήριξης θυμάτων, Βουλγαρία)

Η γνώμη του FRA

Η έρευνα υπογραμμίζει τη σημασία των ενδιάμεσων οργανώσεων ως πηγών πληροφοριών, συμβουλών, νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης. Ωστόσο, μόνο ένας πολύ περιορισμένος αριθμός οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών είναι σε θέση να παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες σε θύματα παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της οφείλουν να αυξήσουν τη χρηματοδότηση για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τους ανεξάρτητους φορείς ώστε αυτοί να είναι σε θέση να υποστηρίζουν τα θύματα που ζητούν έννομη προστασία.

Τα θύματα συχνά διστάζουν να ασκήσουν αγωγή. Ένα σημαντικό μέτρο για την ενίσχυση της εφαρμογής του νόμου είναι να επιτραπεί στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να ασκούν αγωγές ενώπιον του δικαστηρίου ή να διεξάγουν έρευνες. Όπως έχει ήδη επισημάνει ο FRA σε εκθέσεις και γνώμες του και όπως έχει ήδη επιβεβαιωθεί από τα ευρήματα της παρούσας έκθεσης, οι αυστηροί κανόνες στο θέμα της ενεργητικής νομιμοποίησης αποτρέπουν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από την ανάληψη ενός πιο άμεσου ρόλου στην άσκηση προσφυγής σε περιπτώσεις παραβιάσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων [βλ. την έκθεση που δημοσίευσε ο FRA το 2011 με τίτλο «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη στην Ευρώπη:

Επισκόπηση των προκλήσεων και ευκαιριών» (Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities) και την έκθεση που δημοσίευσε το 2012 με τίτλο «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε υποθέσεις διακρίσεων στην ΕΕ – Βήματα προς μεγαλύτερη ισότητα» (Access to justice in cases of discrimination in the EU: steps to further equality)].

Η γνώμη που δημοσίευσε ο Οργανισμός το 2012 σχετικά με την προταθείσα δέσμη μεταρρύθμισης των κανόνων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων αναφέρει πιο συγκεκριμένα ότι η ΕΕ θα πρέπει να εξετάσει την πιθανότητα μεγαλύτερης ευελιξίας στους κανόνες ενεργητικής νομιμοποίησης ώστε να επιτρέπεται στις οργανώσεις που ενεργούν προς το δημόσιο συμφέρον να υποβάλλουν καταγγελίες όσον αφορά την προστασία των δεδομένων σε υποθέσεις όπου τα θύματα είναι απίθανο να ασκήσουν αγωγή εναντίον ενός υπευθύνου επεξεργασίας δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη το κόστος, το στιγματισμό και τις άλλες επιβαρύνσεις στις οποίες ενδέχεται να εκτεθούν. Όπως υπογραμμίζεται στις εκθέσεις του FRA σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, κατ' αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλιζόταν η εκδίκαση των υποθέσεων στρατηγικής σημασίας, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της νοοτροπίας συμμόρφωσης με τη νομοθεσία περί προστασίας των δεδομένων. Αυτή η διεύρυνση των κανόνων ενεργητικής νομιμοποίησης πρέπει να συνοδεύεται από επιπρόσθετες διασφαλίσεις που διατηρούν τη σωστή ισορροπία ανάμεσα στην αποτελεσματική πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας και στην καταχρηστική προσφυγή στη δικαιοσύνη. Μια μορφή συλλογικής έννομης προστασίας μέσω των οργανώσεων εκπροσώπησης έχει προταθεί από την Επιτροπή στον γενικό κανονισμό για την προστασία των δεδομένων.

Εξάλειψη των φραγμών: μείωση του κόστους και ελάφρυνση του βάρους της απόδειξης

Στόχος της έρευνας του FRA ήταν να προσδιοριστούν οι παράγοντες που δεν επιτρέπουν στα θύματα παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων να ασκούν προσφυγή. Εκτός από την έλλειψη εμπειρογνωμοσύνης και υποστήριξης, η έρευνα ανέδειξε την ύπαρξη πολλών κωλυμάτων, μεταξύ άλλων το κόστος, η πολύ μεγάλη διάρκεια των διαδικασιών και οι δυσκολίες ικανοποίησης των απαιτήσεων για το βάρος της απόδειξης, ιδίως όσον αφορά τις παραβιάσεις που σχετίζονται με το διαδίκτυο.

Οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι το κόστος, είτε σε επίπεδο διαδικασίας είτε σε επίπεδο νομικής εκπροσώπησης, συνιστά σημαντικό φραγμό στην πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας δεδομένων. Οι χρονοβόρες διαδικασίες με αβέβαιη έκβαση τείνουν να αυξάνουν το κόστος, γεγονός που μπορεί να σημαίνει ότι το κόστος ενδέχεται να είναι σημαντικά μεγαλύτερο από κάθε ενδεχόμενο όφελος.

Οι ερωτηθέντες καταγγέλλοντας, οι ενδιάμεσοι φορείς και οι δικηγόροι τείνουν, συχνότερα από τους ερωτηθέντες δικαστές, να χαρακτηρίζουν το βάρος της απόδειξης ως πρόβλημα. Μιλούν για προβλήματα στην παροχή επαρκών και πλήρων αποδεικτικών στοιχείων, ιδίως όσον αφορά τις δραστηριότητες που βασίζονται στο διαδίκτυο.

Όπως είναι φυσικό, τα άτομα που έχουν πέσει θύματα παραβίασης τείνουν να προτιμούν τα μέσα έννομης προστασίας που δεν συνεπάγονται κόστος. Τα ευρήματα της επιτόπιας έρευνας στα περισσότερα από τα 16 κράτη μέλη που συμμετείχαν στην έρευνα αποκαλύπτουν ότι το κόστος και ο κίνδυνος κόστους είναι τα ζητήματα που απασχολούν περισσότερο αυτά τα άτομα όταν λαμβάνουν την απόφαση να κινηθούν μια διαδικασία ή να προωθήσουν τις υποθέσεις τους.

Το κόστος της νομικής εκπροσώπησης, για παράδειγμα, συχνά αποθάρρυνε τα θύματα των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων από την υποβολή καταγγελιών. Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της νομικής συνδρομής στις υποθέσεις παραβίασης της προστασίας των δεδομένων, η διαθεσιμότητα και η πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή παίζει βασικό ρόλο ως προς την απόφαση προσφυγής σε συγκεκριμένα μέσα έννομης προστασίας. Η νομική αρωγή και άλλα μέσα που εξασφαλίζουν ανέξοδους μηχανισμούς έννομης προστασίας καθιστούν τους εν λόγω μηχανισμούς ευρύτερα διαθέσιμους σε περισσότερο κόσμο. Τα ευρήματα της επιτόπιας έρευνας διαπιστώνουν περιορισμένη πρόσβαση στους μηχανισμούς έννομης προστασίας λόγω περιορισμένης νομικής αρωγής.

Οι καταγγέλλοντες τάσσονται υπέρ οποιασδήποτε ενέργειας (κίνηση ποινικής ή αστικής διαδικασίας, αίτηση για αποζημίωση, προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο) υπό την προϋπόθεση ότι αυτή δεν συνδέεται με κάποιο κόστος, ενώ όταν υπάρχει κόστος το μόνο που θέλουν είναι να απευθυνθούν στην ισπανική αρχή προστασίας δεδομένων, η οποία παρέχει μια δωρεάν διαδικασία παρά τους περιορισμούς της. (Δικηγόρος, Ισπανία)

Όταν δεν απαιτείται νομική εκπροσώπηση, οι καταγγέλλοντες μπορούν να μειώσουν σημαντικά το κόστος εκπροσωπώντας τον εαυτό τους. Ωστόσο, η αυτο-εκπροσώπηση μπορεί να μην είναι προτιμητέα, λόγω της πολυπλοκότητας αυτού του τομέα δικαίου. Πάραυτα, δίνει στους καταγγέλλοντες τη δυνατότητα να ασκούν αγωγή, κάτι που διαφορετικά ίσως αδυνατούσαν να πράξουν.

Μια συναφής ανησυχία είναι το υψηλό κόστος των δικαστικών διαδικασιών. Συχνά κρατά τους καταγγέλλοντες μακριά από τα δικαστήρια, ακόμη και στην περίπτωση που θα μπορούσαν να λάβουν αποζημίωση κερδίζοντας την υπόθεση. Οι απαντώντες σε πολλά από τα κράτη μέλη της ΕΕ όπου διενεργήθηκε η έρευνα θεωρούν πρόβλημα το υψηλό κόστος, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών τελών, στις διαδικασίες ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, στις εξής χώρες: Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Ουγγαρία, Πολωνία και Πορτογαλία.

Στις αστικές διαδικασίες υπάρχει δικηγόρος, αλλά δεν είναι πολλοί οι δικηγόροι που γνωρίζουν τον συγκεκριμένο τομέα. Ωστόσο, αν κάποιος χρειάζεται δικηγόρο, οι αστικές διαδικασίες είναι πολύ ακριβές. [...] Οι αστικές διαδικασίες κοστίζουν μερικές χιλιάδες ευρώ, επομένως το ποσό είναι πολύ μεγάλο. (Δικαστής, Κάτω Χώρες)

Ένας άλλος φραγμός στην επιδίωξη ικανοποίησης αξιώσεων είναι το βάρος της απόδειξης. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες καταγγέλλοντες από τα 16 κράτη μέλη της ΕΕ που κάλυψε η επιτόπια έρευνα αναφέρουν δυσκολίες στην προσκόμιση

επαρκών και πλήρων αποδεικτικών στοιχείων. Οι ερωτηθέντες καταγγέλλοντες από την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Λετονία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία και την Τσεχική Δημοκρατία καταδεικνύουν το βάρος της απόδειξης ως τροχοπέδη στην παροχή έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων. Τα προβλήματα εστιάζονται στη δυσκολία που υπάρχει ως προς την απόδειξη των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων, κυρίως όσον αφορά τις δραστηριότητες που βασίζονται στο διαδίκτυο, και αρκετά πρακτικά εμπόδια που συνδέονται με τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων στο συγκεκριμένο πεδίο της προστασίας δεδομένων. Οι ερωτηθέντες δικηγόροι και οι ενδιάμεσοι φορείς συμμερίζονται αυτή την άποψη, ενώ οι δικαστές, για παράδειγμα στην Πορτογαλία και στη Ρουμανία, θεωρούν το βάρος της απόδειξης αποδεκτό.

Η γνώμη του FRA

Τα θύματα των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων αποθαρρύνονται από την κίνηση διαδικασιών για διάφορους λόγους, όπως το κόστος και οι δυσκολίες που συνδέονται με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων για τις εν λόγω παραβιάσεις. Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο ενίσχυσης της παρεχόμενης στήριξης μέσω των κέντρων παροχής νομικών συμβουλών ή μέσω της εθελοντικής εργασίας. Αυτοί οι μηχανισμοί υποστήριξης πρέπει να συμπληρώνουν και όχι να υποκαθιστούν ένα σύστημα νομικής αρωγής με επαρκείς πόρους.

Παροχή συμβουλών: ενίσχυση της νομικής εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με την προστασία των δεδομένων

Η έρευνα αποκαλύπτει την έλλειψη εμπειρογνωμοσύνης μεταξύ των επαγγελματιών του νομικού κλάδου στον τομέα της προστασίας των δεδομένων. Εκτός από τις μακροχρόνιες, πολύπλοκες, δαπανηρές και χρονοβόρες διαδικασίες, η ανεπάρκεια ορθών συμβουλών από εμπειρογνώμονες αποθαρρύνει πολλά από τα θύματα από την προσφυγή σε μέσα έννομης προστασίας. Η ενίσχυση της επαγγελματικής επάρκειας δικηγόρων και δικαστών στον τομέα της προστασίας των δεδομένων μπορεί να καταστήσει αυτή την απαραίτητη εμπειρογνωμοσύνη διαθέσιμη, να επιταχύνει τη λήψη αποφάσεων, και παράλληλα να μειώσει τη διάρκεια των μακροχρόνιων διαδικασιών.

Οι ίδιοι οι επαγγελματίες του νομικού κλάδου επισημαίνουν ότι ελάχιστοι εξ αυτών δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα και ότι ελάχιστες υποθέσεις φθάνουν στα δικαστήρια, διαπιστώσεις που αντανακλούν τη δυσκολία εντοπισμού δικαστών και δικηγόρων στο πλαίσιο της επιτόπιας έρευνας.

Ελάχιστοι είναι οι δικηγόροι στον δικηγορικό σύλλογο που εξειδικεύονται στην προστασία δεδομένων.
(Δικηγόρος, Ηνωμένο Βασίλειο)

Η έλλειψη προσβάσιμης, εξειδικευμένης νομικής εκπροσώπησης και νομικών συμβουλών, οι μακροχρόνιες και χρονοβόρες διαδικασίες και το συνεπαγόμενο κόστος μπορεί να αποθαρρύνουν όσους έχουν πέσει θύματα παραβίασης της προστασίας των δεδομένων από την κίνηση σχετικών διαδικασιών. Οι πολύπλοκες διαδικασίες, η χαμηλή ευαισθητοποίηση και η μη εξειδικευμένη υποστήριξη λειτουργούν εξίσου αποθαρρυντικά και αποτρέπουν την προσφυγή σε μέσα έννομης προστασίας σχετικά με παραβιάσεις της προστασίας των δεδομένων.

Κάθε άτομο σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ μπορεί να κινήσει δικαστικές διαδικασίες προκειμένου να αποκαταστήσει τις παραβιάσεις της προστασίας των δεδομένων. Μετά την έναρξη των δικαστικών διαδικασιών, η έκβαση ποικίλλει ανάλογα με τη σοβαρότητα της παραβίασης και το είδος των δικαστικών διαδικασιών –αστικών, διοικητικών ή ποινικών.

Θεωρητικά, λοιπόν, ο καταγγέλλων μπορεί πάντα να υποβάλλει καταγγελία μόνος του, ωστόσο δεν θα το συνιστούσα σε κανένα. Θα ήταν σαν να πρότεινα σε κάποιον να εγχειρήσει τον ίδιο του τον εγκέφαλο.
(Δικηγόρος, Φινλανδία)

Η επιτόπια έρευνα σε κοινωνικό επίπεδο επισημαίνει δύο τάσεις στα κράτη μέλη της ΕΕ, οι οποίες έχουν επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα των νομικών διαδικασιών. Σε ελάχιστες υποθέσεις προστασίας δεδομένων έχουν κινηθεί διαδικασίες, και, ως εκ τούτου, οι δικαστές στερούνται δεξιοτήτων και πείρας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί στην περιθωριοποίηση των ζητημάτων προστασίας των δεδομένων, στα οποία δεν δίνεται προτεραιότητα όσον αφορά τα προγράμματα κατάρτισης και ευαισθητοποίησης.

Η γνώμη του FRA

Οι επαγγελματίες του νομικού κλάδου σπανίως χειρίζονται υποθέσεις προστασίας δεδομένων. Ως εκ τούτου δεν γνωρίζουν τις εφαρμοστέες νομικές διαδικασίες και διασφαλίσεις. Διαπιστώνεται έλλειψη δικαστών ειδικευμένων στον τομέα.

Η ΕΕ θα μπορούσε να στηρίξει οικονομικά τις δράσεις κατάρτισης για τους δικηγόρους και τους δικαστές σχετικά με τη νομοθεσία στον τομέα της προστασίας των δεδομένων και την εφαρμογή της σε επίπεδο κρατών μελών. Τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να επιδώσουν την ενίσχυση της επαγγελματικής επάρκειας δικαστών και δικηγόρων στον τομέα της προστασίας των δεδομένων, αφενός παρέχοντας προγράμματα κατάρτισης και αφετέρου δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στα ζητήματα προστασίας δεδομένων στο πλαίσιο των προγραμμάτων των νομικών σπουδών. Έτσι θα αυξηθεί η διαθεσιμότητα της επαρκώς εξειδικευμένης νομικής εκπροσώπησης.

Η ενίσχυση της επαγγελματικής επάρκειας μπορεί επίσης να συμβάλει στη μείωση της διάρκειας των διαδικασιών. Το κενό στην εν λόγω επάρκεια είναι ένας από τους παράγοντες που παρακωλύουν την προσφυγή σε μέσα έννομης προστασίας ενώπιον των δικαστηρίων, όπως επιβεβαιώνει η έκθεση που δημοσίευσε ο Οργανισμός το 2011 με τίτλο «Πρόσβαση στη δικαιοσύνη στην Ευρώπη: Επισκόπηση των προκλήσεων και ευκαιριών» (Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities), καθώς και τα ευρήματα της παρούσας επιτόπιας έρευνας.

Συμπεράσματα

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για να βελτιωθεί η διαθεσιμότητα και η ποιότητα των μέσων έννομης προστασίας που προτείνονται στα θύματα των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων στην ΕΕ. Η ΕΕ, τα κράτη μέλη της και οι εμπέδους αρχές προστασίας δεδομένων έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της υφιστάμενης προσέγγισης ώστε να διορθωθεί η κατάσταση.

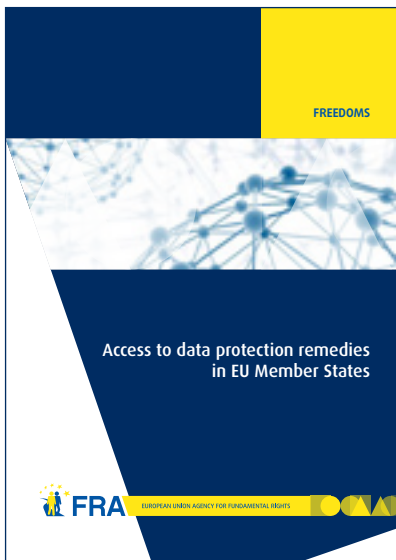
Ο ρόλος των θεσμικών οργάνων της ΕΕ είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε αυτόν τον τομέα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει υποβάλει μια πρόταση κανονισμού για τον καθορισμό ενός γενικού πλαισίου της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων. Στόχος του προτεινόμενου πλαισίου είναι η εναρμόνιση της νομοθεσίας περί προστασίας των δεδομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ, και η ενίσχυση της ικανότητας των αρχών προστασίας δεδομένων να συμβάλλουν στην αποκατάσταση των υποθέσεων παραβιάσεων. Είναι σημαντικό οι αρχές προστασίας δεδομένων να είναι ανεξάρτητες από τον εξωτερικό έλεγχο, τόσο ως προς τη διάθεση των χρηματοδοτικών πόρων όσο και ως προς την πρόσληψη προσωπικού. Αυτή η ανεξαρτησία είναι ιδιαίτερα σημαντική δεδομένου ότι οι αρχές προστασίας δεδομένων πρέπει να αντιμετωπίζουν και τις παραβιάσεις της προστασίας των δεδομένων από το ίδιο το κράτος. Επιπλέον, οι αρχές πρέπει να διαθέτουν πρόσφορες διαδικασίες, επαρκείς αρμοδιότητες και πόρους, συμπεριλαμβανομένων των εξειδικευμένων επαγγελματιών, ώστε να αξιοποιούν τις ανωτέρω διαδικασίες και αρμοδιότητες.

Η ΕΕ θα πρέπει να επιδιώξει την αύξηση της χρηματοδότησης για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τους ανεξάρτητους φορείς ούτως ώστε αυτοί να συνδράμουν τα θύματα παραβιάσεων στον τομέα της προστασίας δεδομένων κατά την προσφυγή τους σε μέσα έννομης προστασίας. Για να ενισχύσει την ικανότητα των θυμάτων να ασκούν αγωγή, η ΕΕ θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να καταστήσει πιο ευέλικτους τους κανόνες ενεργητικής νομιμοποίησης προκειμένου να διευκολύνει τις οργανώσεις που ενεργούν για

το δημόσιο συμφέρον να υποβάλλουν καταγγελία και να ανοίξει ο δρόμος για την ανάληψη συλλογικής δράσης.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση των υφιστάμενων μηχανισμών προστασίας των δεδομένων λαμβάνοντας τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την ύπαρξη και τη λειτουργία των διαθέσιμων μηχανισμών υποβολής καταγγελιών για παραβιάσεις στον τομέα της προστασίας των δεδομένων, και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που παρέχουν στήριξη στους καταγγέλλοντες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να λάβουν μέτρα για την ενίσχυση της επαγγελματικής επάρκειας δικαστών και δικηγόρων στον τομέα της προστασίας των δεδομένων, παρέχοντας ενότητες κατάρτισης και δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση στα θέματα προστασίας δεδομένων στο πλαίσιο των προγραμμάτων νομικών σπουδών. Έτσι, αφενός θα διασφαλιστεί η ποιότητα της νομικής εκπροσώπησης και της πρόσβασης σε αυτή και, αφετέρου, θα περιοριστεί η μεγάλη διάρκεια των διαδικασιών, η οποία καταδείχθηκε στην επιτόπια έρευνα ως φραγμός για όσους επιθυμούν να προσφύγουν σε μέσα έννομης προστασίας.

Οι αρχές προστασίας δεδομένων αποτελούν κρίσιμο μέρος του τοπίου των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ· επομένως, είναι σημαντικό τα άτομα που προσφεύγουν στα μέσα έννομης προστασίας να αναγνωρίζουν τη σημασία των εν λόγω αρχών. Οι αρχές προστασίας δεδομένων πρέπει να εστιάσουν στην ενημέρωση για την ύπαρξη και τον ρόλο τους, και να βελτιώσουν τη δημόσια εικόνα τους ως ανεξάρτητων θεματοφυλάκων του θεμελιώδους δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων. Επίσης, πρέπει να επιδιώκουν τη στενότερη συνεργασία με άλλους θεματοφύλακες θεμελιωδών δικαιωμάτων όπως οι φορείς που είναι αρμόδιοι για την ισότητα, οι οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Η πλήρης έκθεση του FRA με τίτλο «Πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ» (*Access to data protection remedies in EU Member States*) εξετάζει τη φύση των παραβιάσεων της προστασίας των δεδομένων και υπογραμμίζει τους φραγμούς που αντιμετωπίζουν τα θύματα αυτών των παραβιάσεων κατά την προσφυγή στα μέσα έννομης προστασίας. Το παρόν ερευνητικό έργο κοινωνικο-νομικού χαρακτήρα του Οργανισμού, το οποίο παρέχει μια ανάλυση των καθεστώτων προστασίας δεδομένων στα 28 κράτη μέλη και των συνεντεύξεων με αρμόδιους φορείς σε 16 κράτη μέλη, αναδεικνύει τις προκλήσεις που αναφέρονται κατά την προσφυγή στα μέσα έννομης προστασίας. Τα ευρήματα παρέχουν ενδείξεις που ενημερώνουν και συμβάλλουν στις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση και ενίσχυση του καθεστώτος προστασίας δεδομένων της ΕΕ.

Περαιτέρω πληροφορίες:

Η πλήρης έκθεση του FRA –«Πρόσβαση στα μέσα έννομης προστασίας στον τομέα της προστασίας των δεδομένων στα κράτη μέλη της ΕΕ» (*Access to data protection remedies in EU Member States*)— διατίθεται στον ιστότοπο: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/access-data-protection-remedies-eu-member-states>

Επισκόπηση των δραστηριοτήτων του FRA στον τομέα της προστασίας δεδομένων διατίθεται στον ιστότοπο: <http://fra.europa.eu/en/theme/data-protection-privacy>

Υπηρεσία Εκδόσεων

© Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2013
Φωτογραφία: © SXC

FRA — ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Βιέννη – Αυστρία
Τηλ. +43 158030-0 – Φαξ +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

TK-01-13-752-EL-C
doi:10.2811/52707